

BIOLOGIYA FANINI INSON HAYOTIDA TUTGAN O‘RNI

Qashqadaryo viloyati Qarshi shahri

Avitsenna tibbiyot maktabi

8 -B sinf o'quvchisi

Negmatova Nodirabegim Nurbekovna

Annotatsiya: *Ushbu maqolada biologiya fanini inson hayotida tutgan o‘rni, ahamiyati va tabiat, hayvonlar, butun bir tirik organizmlar bilan uzviyligi haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar: *tabiat, texnologiya, biologiya, tirik organizmlar, inson, uyg‘unlik.*

Biologiya atamasi yunoncha “bios”– “hayot” va “logos”– “fan”so‘zlaridan kelib chiqqan. Biologiya tirik organizmlarning tuzilishi va hayotiy faoliyati, xilma-xilligi, tarixiy va individual rivojlanish qonuniyatlarini, shuningdek, insonning tirik tabiatga ta’sirini o‘rganadi. Tirik organizmlarning tuzilishi, hayoti, tabiatdagi ahamiyatini yaxshi anglagan holda, inson ulardan samarali foydalanadi. Masalan, madaniy o‘simliklar hosilini begona o‘t va zararkunandalardan, o‘z sog‘lig‘ini kasalliklardan himoya qilishni, noyob va yo‘qolib borayotgan o‘simlik va hayvon turlarini muhofaza qilishni o‘rganadi. Zamonaviy biologiya ko‘plab sohalarni o‘z ichiga oladi. Barcha tirik organizmlar bir-biri va atrof-muhit bilan chambarchas bog‘liq. Tirik organizmlar atrof-muhitga ta’sir qiladi va ularning mavjudligi muhit sharoitlariga bog‘liq.

Biologiyaning inson hayotidagi ahamiyati. Biologiya oldida inson salomatligini asrash, sifatli oziq-ovqat bilan ta’minlash va sayyoramizdagi organizmlar xilma-xilligini saqlash kabi dolzarb muammolar mavjud. Biologiya sohasida olib borilayotgan tadqiqotlar yuqoridagi masalalarni hal qilishga qaratilgan bo‘lib, biologiya tibbiyot, qishloq xo‘jaligi, oziq-ovqat sanoati, yengil sanoat va boshqa sohalar bilan chambarchas bog‘liq. Insonlar salomatligi uchun foydalaniladigan dori vositalari o‘simliklar va mikroorganizmlar faoliyatida hosil bo‘ladigan mahsulotlardan tayyorlanadi. Biologik qonuniyatlarni bilish kasalliklarni davolash va ularning oldini olishga yordam beradi. Biologiya 70 ga yaqin fan sohaslarini o‘z ichiga oladi va ularning har biri uchun mutaxassislar tayyorlaydi. Barcha tibbiyot xodimlari – pediatr, jarroh, stomatolog, psixolog, va boshqalar biologik ma’lumotga ega bo‘lishlari kerak. Qishloq xo‘jaligi sohasida agronom, veterinar, seleksioner kabi kasb egalarining faoliyati biologiya bilan bog‘liq. Jadal rivojlanayotgan oziq-ovqat sanoati, mikrobiologiya, biotexnologiya hamda farmatsevtika uchun ham biolog mutaxassislar talab qilinadi.



Biologiya sohasida muhim rol bu insoniyatni oziq-ovqat bilan ta'minlashdir. Olimlar yangi yuqori mahsuldor o'simlik navlarini va ko'proq oziqlanish imkonini beruvchi hayvon zotlarini yaratmoqdalar. Biologik tadqiqotlar yo'naltirilgan yuqori hosil olishni ta'minlaydigan tuproq unumdorligini saqlash va oshirish. Tirik organizmlardan keng foydalaniladi. Ular sanoatda ham qo'llaniladi. Misol uchun, odam ma'lum turdagi bakteriyalar va qo'ziqorinlarning faolligi tufayli yogurt, kefir, pishloq oladi. Nonvoychilikda esa achitqi zamburug'lardan keng foydalaniladi. Biologiya tibbiyot, sotsiologiya va ekologiyada mustahkam poydevorga aylandi. Muhimi, bu fan ham boshqa fanlar kabi statik emas, balki doimiy ravishda yangi bilimlar bilan to'ldirilib, yangi biologik nazariyalar va qonunlar ko'rinishida o'zgarib turadi, ammo tibbiyotda bu bebahodir. Aynan uning yordami bilan bakteriologik va tez tarqaladigan virusli kasalliklarni davolash usullari topildi. Har safar biologiyaning zamonaviy jamiyatdagi o'rni qanday degan savol haqida o'ylaganimizda, aynan tibbiy biologlarning qahramonligi tufayli Yer sayyorasidan dahshatli epidemiyalar: vabo, tif, kuydirgi o'choqlari yo'q bo'lib ketganini eslaymiz. chechak va boshqalar, inson hayoti uchun xavfli kasalliklar kam emas. Faktlarga asoslanib, zamonaviy jamiyatda biologiyaning roli doimiy ravishda o'sib borayotganini ishonch bilan aytish mumkin. Zamonaviy hayotni naslchilik, genetik tadqiqotlar, yangi oziq-ovqat mahsulotlarini ishlab chiqarish, shuningdek, barqaror energiya manbalarisiz tasavvur qilib bo'lmaydi.

Biologiyaning asosiy ahamiyati shundaki, u ko'plab istiqbolli fanlar, masalan, genetik muhandislik va bionika uchun poydevor va nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. U ajoyib kashfiyotga ega - inson genomini dekodlash. Biotexnologiya kabi yo'nalish ham biologiyada birlashtirilgan bilimlar asosida yaratilgan. Hozirgi vaqtda texnologiyaning aynan shu tabiati profilaktika va davolash uchun tanaga zarar keltirmaydigan xavfsiz dori-darmonlarni yaratishga imkon beradi. Buning natijasida nafaqat umr ko'rish davomiyligini, balki uning sifatini ham oshirish mumkin. Bionika fani bu biologic faktorlarga tayangan holda yangi texnikalar yaratish demakdir. Masalan ilk bor ninachilarga qarab samalyotlar, qo'ng'izlarga qarab mashinalar yaratilgan. Zamonaviy jamiyatda biologiyaning o'rni shuni anglatadiki, uning bilimi shunchaki zarur bo'lgan sohalar mavjud, masalan, farmatsevtika sanoati, gerontologiya, sud-tibbiyot, Qishloq xo'jaligi, qurilish va kosmik tadqiqotlar. Bugungi kunda hayotimizni yuqoridagi yo'nalishlarsiz tasavvur qilish qiyin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. A. G‘afurov, A. Abdukarimov, J. Tolipova, O. Ishankulov, M. Umaraliyeva, I.Abduraxmonova. O‘rta ta‘lim muassasalarining 10-sinfi va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi muassasalarining o‘quvchilari uchun darslik «SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA AKSIYADORLIK KOMPANIYASI BOSH TAHRIRIYATI TOSHKENT – 2017 y
2. A. G‘afurov, A. Abdukarimov, J. Tolipova, O. Ishankulov, M. Umaraliyeva, I.Abduraxmonova. O‘rta ta‘lim muassasalarining 11-sinfi va o‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi muassasalarining o‘quvchilari uchun darslik «SHARQ» NASHRIYOT-MATBAA AKSIYADORLIK KOMPANIYASI BOSH TAHRIRIYATI TOSHKENT – 2018 y
3. Tolipova J.O, G‘ofurov A.T.-Biologiya ta‘limi texnologiyalari. Metodik qo‘llanma “O‘qituvchi” T.: 2002 – 128 bet. 4. Tolipova J.O. Biologiyani o‘qitishda innovasion texnologiyalar. Pedagogika oliy o‘quv yurti talabalari uchun darslik. “Cho‘lpon” T.: 2011 – 128 bet

Global
Science
Publication